

Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди
Кафедра цивільно-правових дисциплін і трудового права
імені професора О.І.Процевського

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ГЕНЕЗА ПРАВА СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ТЕНДЕНЦІЇ ЙОГО
ПОДАЛЬШОГО РОЗВИТКУ**

(назва навчальної дисципліни)

рівня вищої освіти третій (освітньо-науковий) рівень

(назва рівня вищої освіти)

галузі знань 08 Право

(шифр і назва галузі знань)

спеціальності 081 Право

(код і назва спеціальності)

освітня програма 081 Право

(шифр і назва)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Мова викладання: Українська		2021-2025	2021-2025
Кількість кредитів – 4	Галузь знань 08 Право (шифр і назва)	Вид дисципліни Вибіркова	
	Спеціальність 081 Право		
Модулів – 1	Освітня програма 081 Право (шифр і назва)	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		1	
Загальна кількість годин – 120		Семестр	
	I	II	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи здобувача – 4	Рівень вищої освіти: <u>третій (освітньо-науковий)</u>	Лекції	
		16	6
		Практичні, семінарські	
		24	10
		Лабораторні	
		Самостійна робота	
		80	104
		Індивідуальні завдання: 0 год.	
Вид контролю:			
		залік	залік

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Гене́за права соціального забезпечення, тенденції його подальшого розвитку» є: засвоєння теоретичних знань у сфері правового регулювання соціального забезпечення та формування практичних навичок щодо правильного застосування норм соціального законодавства.

Завданням дисципліни є: поглибити знання у сфері права соціального забезпечення, в умінні орієнтуватись у чинному законодавстві України. У процесі вивчення права соціального забезпечення аспіранти повинні набути навичок у користуванні відповідними нормативними актами, уміти вирішувати конкретні практичні питання, пов'язані з застосуванням норм права соціального забезпечення, слідкувати за змінами в поточному законодавстві, вміти на практиці застосовувати здобуті знання щодо права соціального забезпечення. Розуміти причини та етапи становлення і розвитку науки права соціального забезпечення. Формувати знання щодо сучасних тенденцій та проблем розвитку науки права соціального забезпечення. Виробити власний погляд на перспективи подальшого розвитку науки права соціального забезпечення.

У результаті вивчення навчальної дисципліни відповідно до освітньої програми формуються програмні компетентності:

ІК. Здатність розв'язувати комплексні наукові проблеми у галузі права, формувати концептуальні та методологічні знання у сфері юридичної науки, впроваджувати і примножувати загальнолюдські правові цінності, навчати правовим доктринам та принципам, на яких базується право, його тлумачення та особливості застосування.

ЗК 3. Здатність визначати світоглядні, методологічні та соціокультурні основи наукових досліджень.

ФК 1. Здатність аналізувати теоретичні та методологічні проблеми юридичної науки.

ФК 3. Здатність визначати та розв'язувати актуальні проблеми сучасної юридичної науки за напрямом дослідження.

ФК 4. Здатність оцінювати та аналізувати правові явища та правовідносини на дослідницькому рівні.

ФК 5. Здатність виявляти проблеми правового регулювання суспільних відносин та пропонувати шляхи їх вирішення.

ФК 6. Здатність визначати та оцінювати стан гармонізації законодавства Європейського Союзу та України на дослідницькому рівні.

ФК 9. Здатність добирати, аналізувати та систематизувати законодавство та правозастосовну практику, що складає емпіричну основу дослідження.

3. Передумови вивчення дисципліни

Проблеми правового регулювання приватних та публічних відносин.

4. Результати навчання за дисципліною

У результаті опанування змісту навчальної дисципліни здобувачі мають досягнути таких програмових результатів навчання:

ПРН 1. Знати та розуміти основні юридичні школи, провідні класичні і сучасні доктрини, тенденції подальшого розвитку юридичної науки.

ПРН 2. Знати нормативно-правові акти та юридичну практику за напрямом наукового дослідження.

ПРН 7. Використовувати сучасні наукові, нормативно-правові та інші інформаційні джерела для оцінки стану вивченості об'єкта досліджень і актуальності наукової проблеми.

ПРН 8. Визначати відповідність та взаємозв'язок національного законодавства й вітчизняної науки до правових стандартів і академічної доктрини Європейського Союзу.

ПРН 11. Здійснювати вільне спілкування з питань, що стосуються сфери наукових та експертних знань, з колегами, здобувачами, науковою спільнотою, суспільством в цілому.

5. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Соціальне забезпечення – пріоритетний напрямок соціальної політики України.

Тема 1. Соціальне забезпечення – пріоритетний напрямок соціальної політики України.

Поняття соціального забезпечення, соціального захисту, соціальної політики держави. Основні напрямки діяльності держави у сфері соціального забезпечення. Функції соціально-забезпечувальної політики держави. Концепція реформи соціального забезпечення в Україні. Поняття, мета встановлення та принципи формування державних соціальних стандартів, державних соціальних гарантій, соціальних норм та нормативів. Прожитковий мінімум як базовий державний соціальний стандарт: поняття, значення у сфері соціального забезпечення.

Тема 2. Історія виникнення та розвитку соціального забезпечення.

Етапи формування та розвитку державної системи соціального забезпечення України. Юридична природа права соціального забезпечення. Специфіка методу права соціального забезпечення. Основні функції права соціального забезпечення.

Тема 3. Державні соціальні допомоги в Україні.

Поняття та ознаки державних допомог. Система державних допомог. Правові підстави призначення. Особливості фінансування державних допомог. Загальні державні допомоги. Державні допомоги сім'ям з дітьми: суб'єкти, види, правові умови призначення та виплати. Допомога в разі вагітності та пологів. Одноразова допомога при народженні дитини. Допомога у зв'язку з доглядом за дитиною. Допомога малозабезпеченим сім'ям з дітьми. Допомога на дітей, які перебувають під опікою та піклуванням. Допомоги малозабезпеченим сім'ям. Поняття та особливості житлових субсидій. Медична допомога громадянам в Україні. Поняття, особливості, суб'єкти спеціальних державних допомог.

Змістовий модуль 2. Розвиток правового інституту соціального забезпечення.

Тема 4. Проблеми гармонізації законодавства про соціальний захист.

Гармонізація законодавства, що регулює соціальний захист окремих груп населення (працівників поліції; осіб з сімейними обов'язками; безробітних та ін..).

Тема 5. Міжнародні стандарти соціального забезпечення.

Поняття, види та значення міжнародно-правових стандартів соціального забезпечення. Право на соціальне забезпечення в системі соціальних прав людини. Основні права людини у сфері соціального забезпечення. Зміст права на соціальне забезпечення у Загальній декларації прав людини. Види соціального забезпечення за Міжнародним пактом про економічні, соціальні та культурні права. Система прав на соціальне забезпечення за Європейською соціальною хартією. Міжнародно-правове значення Конвенцій та Рекомендацій МОП: № 102 про мінімальні норми соціального забезпечення; № 117 про основні цілі і норми соціальної політики; № 118 про рівність громадян держави, іноземців та осіб без громадянства у сфері соціального забезпечення; № 128 про допомоги по інвалідності, у старості та на випадок втрати годувальника; № 69 про медичне обслуговування; № 157 про встановлення міжнародної системи збереження прав у сфері соціального забезпечення. Міжнародно-правові стандарти соціальних допомог. Проблема імплементації міжнародних норм про соціальне забезпечення у національне законодавство. Міжнародне співробітництво у сфері державного соціального страхування. Міжнародні договори у сфері соціального забезпечення, учасником яких виступає Україна.

Тема 6. Безумовний базовий дохід – майбутнє права соціального забезпечення.

Історичні витоки ідеї про безумовний базовий дохід. Теоретичні моделі безумовного базового доходу. Практика впровадження безумовного базового доходу.

6. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Соціальний забезпечення – пріоритетний напрямок соціальної політики України.												
Соціальне забезпечення – пріоритетний напрямок соціальної політики України.	18	2	4			12	18	2	2			14
Історія виникнення та розвитку соціального забезпечення.	20	4	4			12	20	2	4			14
Державні соціальні допомоги в Україні	18	2	4			12	18					18
Разом за модулем 1	56	8	12			36	56	4	6			46
Змістовий модуль 2. Розвиток правового інституту соціального забезпечення.												
Проблеми гармонізації законодавства про соціальний захист .	18	2	4			12	18					18
Міжнародні стандарти соціального забезпечення.	18	2	4			12	18					18
Безумовний базовий дохід – майбутнє права соціального забезпечення.	28	4	4			20	28	2	4			22
Разом за модулем 2	64	8	12			44	64	2	4			58

7. Самостійна робота

<i>№ п/п</i>	<i>Опис завдання</i>	<i>Час для виконання (год.)</i>	<i>Критерії оцінювання</i>
1.	Підготовка доповіді на тему: «Тенденції подальшого розвитку права соціального забезпечення в Україні»	10	Виступ на практичному занятті. Оцінюванню підлягає як висвітлення питань обраної теми, так і ораторське мистецтво доповідача.
2.	Підготовка тез доповідей на студентсько-аспірантському гуртку з трудового права та права соціального забезпечення (обрати сферу, що відповідає тематиці власного наукового дослідження)	20	Якість тез доповідей, обґрунтованість висновків
	<i>Разом</i>		<i>Максимальна кількість балів – 30</i>

8. Контроль навчальних досягнень

Система оцінювання навчальних досягнень здобувачів

Вид діяльності здобувача	Максимальна кількість балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
Відвідування лекцій					
Відвідування семінарських занять					
Відвідування практичних занять					
Робота на семінарському занятті					
Робота на практичному занятті	5	6	30	6	30
Виконання завдань для самостійної роботи	30	1	10	1	20
Виконання модульної роботи	10	1	5	1	5
Р а з о м	100				

Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Тривалість проведення: 20 хвилин у межах практичного заняття у формі усної співбесіди з тематики модуля.

Максимальна кількість балів: 10 балів.

Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання.

Залік

Форма проведення: усна.

Тривалість проведення: 2 години.

Максимальна кількість балів: 100 балів.

Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання є досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання навчальної дисципліни.

Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю

1. Поняття та предмет права соціального забезпечення.
2. Метод права соціального забезпечення.
3. Система права соціального забезпечення.
4. Функції соціального забезпечення.
5. Принципи права соціального забезпечення: поняття, зміст.
6. Юридичні факти та їх значення у праві соціального забезпечення.
7. Поняття та види правовідносин з соціального забезпечення.
8. Правовідносини, що тісно пов'язані з соціально-забезпечувальними відносинами: процедурні, соціально-страхові (поняття, суб'єкти).
9. Суб'єкти правовідносин з соціального забезпечення: поняття, види.
10. Громадяни як суб'єкти правовідносин з соціального забезпечення. Особливості їх правосуб'єктності.
11. Державні органи як суб'єкти правовідносин з соціального забезпечення.
12. Соціальні страхові Фонди як суб'єкти правовідносин з соціального забезпечення: поняття, види, джерела та напрямки використання коштів.
13. Об'єкти правовідносин з соціального забезпечення.
14. Зміст правовідносин з соціального забезпечення.
15. Соціальні ризики: поняття, правові ознаки та їх класифікація.
16. Страховий ризик, страховий випадок: поняття, основні правові ознаки.
17. Організаційно-правові форми соціального забезпечення в Україні: поняття, види.
18. Поняття соціального страхування, його відмінність від цивільно-правового.
19. Види загальнообов'язкового державного соціального страхування відповідно до Основ законодавства України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від 14.01.1998р.
20. Організація медико-соціальної експертизи. Компетенція МСЕК.
21. Пенсії науковим (науково-педагогічним) працівникам: поняття, суб'єкти, умови та порядок призначення.
22. Соціальний забезпечення осіб, які не мають права на пенсію.
23. Страхові соціальні допомоги: поняття, правові ознаки, види.
24. Допомога в разі тимчасової непрацездатності: поняття, умови призначення, розмір.
25. Поняття нещасного випадку та професійного захворювання, їх значення.
26. Страхові допомоги в разі безробіття: поняття, види, суб'єкти, умови призначення.
27. Державні (нестрахові) соціальні допомоги: поняття, правові ознаки.
28. Державні допомоги сім'ям з дітьми: поняття, суб'єкти, види, умови призначення та виплати.
29. Державна допомога малозабезпеченим сім'ям: поняття, суб'єкти, умови призначення.
30. Державна медична допомога громадянам в Україні.
31. Соціальні пільги як вид соціального забезпечення : поняття та види.
32. Соціальні послуги: поняття, форми та види.
33. Страхові соціальні послуги: поняття та види.
34. Державні соціальні послуги: поняття та види.

Шкала відповідності оцінок

Шкала оцінювання здобувачів за системою ECTS

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90 – 100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками
B	82 – 89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	74 – 81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69 – 73 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60 – 68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень балів знань (умінь)
FX	35 – 59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1 – 34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

8. Методичне забезпечення

1. Навчальна програма «Генеza права соціального забезпечення, тенденції його подальшого розвитку»
2. Робоча програма навчальної дисципліни «Генеza права соціального забезпечення, тенденції його подальшого розвитку»
3. Силабус навчальної дисципліни «Генеza права соціального забезпечення, тенденції його подальшого розвитку»

9. Література

Нормативно-правові акти

1. Загальна декларація прав людини: Резолюція 217 А (III) Генеральної Асамблеї ООН від 10 грудня 1948 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text
2. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права: Резолюція 2198 (XXI) Генеральної Асамблеї ООН від 16 грудня 1966 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_042#Text
3. Європейська соціальна хартія (переглянута): Хартія Ради Європи від 3 травня 1996 року, і додатковий протокол до неї від 5 травня 1998 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_062#Text
4. Хартія соціального забезпечення: Хартія Всесвітнього конгресу професійних спілок від 15 лютого 1982 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_418#Text
5. Про мінімальні норми соціального забезпечення: Конвенція МОП № 102 від 1952 року: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_011#Text
6. Конституція України від 28 червня 1996 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. ст. 141.
7. Рішення Конституційного Суду України № 2-р/2019 від 4 червня 2019 року у справі № 1-13/2018(1844/16, 3011/16). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/va02p710-19#Text>
8. Рішення Конституційного Суду України № 1-р/2020 від 3 січня 2020 року у справі № 1-5/2018(746/15). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v001p710-20#Text>
9. Основи законодавства про загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Закон України № 16/98-ВР від 14 січня 1998 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1998. № 23. ст.121.
10. Про волонтерську діяльність: Закон України № 3236-VI від 19 квітня 2011 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2011. № 42. ст.435.
11. Про державні гарантії соціального захисту військовослужбовців, які звільняються зі служби у зв'язку з реформуванням Збройних Сил України, та членів їхніх сімей: Закон України № 1763-IV від 15 червня 2004 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 36. ст.444
12. Про державні соціальні стандарти і державні соціальні гарантії: Закон України № 2017-III від 5 жовтня 2000 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2000. № 48. ст.409
13. Про державну допомогу сім'ям з дітьми: Закон України № 2811-XII від 21 листопада 1992 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1993. № 5. ст.21.
14. Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям: Закон України № 1768-III від 1 червня 2000 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2000. № 35. ст.290.
15. Про державну соціальну допомогу особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю: Закон України № 2109-II від 16 листопада 2000 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 1. ст.2.
16. Про державну соціальну допомогу особам, які не мають права на пенсію, та особам з інвалідністю: Закон України № 1727-IV від 18 травня 2004 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 33-34. ст. 404.
17. Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування: Закон України № 1058-IV від 9 липня 2003 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. №№ 49-51. ст. 376.
18. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття: Закон України № 1533-III від 2 березня 2000 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2000. № 22. ст.171.
19. Про зайнятість населення: Закон України № 5067-VI від 5 липня 2012 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 24. ст.243.
20. Про індексацію грошових доходів населення: Закон України № 1282-XII від 3 липня 1991 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1991. № 42. ст.551
21. Про недержавне пенсійне забезпечення: Закон України № 1057-IV від 9 липня 2003 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 47-48. ст.372.
22. Про основи соціального захисту бездомних осіб і безпритульних дітей: Закон України № 2623-IV від 2 червня 2005 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2005. № 26. ст.354
23. Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні: Закон України № 875-XII від 21 березня 1991 року. *Відомості Верховної Ради УРСР*. 1991. № 21. ст.252.
24. Про охорону дитинства: Закон України № 2402-III від 26 квітня 2001 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 30. ст.142.

25. Про пенсії за особливі заслуги перед Україною: Закон України № 1767-III від 1 червня 2000 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2000. № 35. ст.289.
26. Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб: Закон України № 2262-XII від 9 квітня 1992 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 29. ст.399.
27. Про пенсійне забезпечення: Закон України № 1788-XII від 5 листопада 1991 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 3, ст.10.
28. Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні: Закон України № 2961-IV від 6 жовтня 2005 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2006. № 2-3. ст.36.
29. Про соціальні послуги: Закон України № 2671-VIII від 17 січня 2019 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2019. № 18. ст.73.
30. Про соціальну адаптацію осіб, які відбували покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк: Закон України № 3160-VI від 17 березня 2011 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2011. № 38. ст.380.
31. Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту: Закон України № 3551-XII від 22 жовтня 1993 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1993. № 45. ст.425.
32. Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи: Закон України № 796-XII від 28 лютого 1991 року. *Відомості Верховної Ради УРСР*. 1991. № 16. ст.200.
33. Деякі питання встановлення лікарсько-консультативними комісіями інвалідності дітям: Постанова Кабінету Міністрів України №917 від 21 листопада 2013 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/917-2013-%D0%BF#Text>
34. Про затвердження критеріїв діяльності надавачів соціальних послуг: Постанова Кабінету Міністрів України № 185 від 3 березня 2020 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/185-2020-%D0%BF#Text>
35. Про органи, що здійснюють виплату пенсії та надання соціальних послуг громадянам України, які проживають на території Автономної Республіки Крим та м. Севастополя: Постанова правління Пенсійного фонду України №13-4 від 7 липня 2014 року.
36. Длугопольський О. В., Длугопольська Т. І. Концепція безумовного базового доходу як альтернатива Бісмарківській моделі держави добробуту: від теоретичних студій до експериментальних практик. *Економіка: реалії часу*. 2017. № 2 (30). С. 32-46.
37. Москаленко О. В. Основні засади загальнообов'язкового державного соціального страхування в умовах ринкової економіки: монографія. Х.: Юрайт, 2012. 442 с.
38. Пенсійні правовідносини в Україні: моногр. / відпов. ред. Н. М. Хуторян, Я. В. Сімутіна. К.: Юрид. думка, 2013. 276 с.
39. Право соціального забезпечення в Україні: підручник / за ред. О. М. Ярошенка. Х.: Право, 2015. 458 с.
40. Правове регулювання соціального обслуговування населення в сучасних умовах: проблеми теорії та практики: моногр / за наук. ред. О. М. Ярошенка. Х.: Юрайт, 2012. 312 с.
41. Правове регулювання соціального захисту осіб, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи: моногр / за наук. ред. О. М. Ярошенка. Х.: Юрайт, 2014. 336 с.
42. Проблеми застосування трудового та пенсійного законодавства: моногр. / наук. ред.: Н. М. Хуторян, М. М. Шумило. К.: Ніка-Центр, 2015. 315 с.
43. Синчук С. М. Правовідносини соціального забезпечення: суб'єкти, зміст, об'єкти: монографія. Л.: Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка, 2015. 422 с.
44. Стеценко С. Г. Медичне право України (правові засади забезпечення медичного страхування): монографія. К.: Атіка, 2010. 208 с.
45. Тищенко О. В. Право соціального забезпечення України: теоретичні та практичні проблеми формування і розвитку галузі: монографія. К.: Прінт-Сервіс, 2014. 394 с.
46. Тищенко О. В. Соціально-правові аспекти реалізації пенсійної реформи в Україні та країнах Європейського Союзу: монографія. К.: ВГЛ "Обрії", 2009. 186 с.
47. Шабанов Р. І. Концептуальні засади соціального захисту від безробіття: монографія. Х.: ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2015. 360 с.
48. Шумило М. М. Правовідносини у сфері пенсійного забезпечення в Україні: монографія. К.: Ніка-Центр, 2016. 680 с.
49. Яригіна Є. П. Соціальне забезпечення сімей з дітьми: монографія. Х.: Моноліт, 2016. 196

50. Theobald R. The Guaranteed Income: Next Step in Economic Evolution? New York: Anchor, 1967. 237 p.
51. Wogaman Ph. Guaranteed Annual Income: The Moral Issues. Nashville: Abulgdbn Press, 1968. 158 p.
52. Kennedy J. V. Ending Poverty: Changing Behaviour, Guaranteeing Income and Transforming Government. U.S.: Estover Road, 2008. 261 p.

10. Додаткові ресурси

URL: <http://zakon.rada.gov.ua> – Законодавство України

URL: <http://www.president.gov.ua> – офіційне інтернет-представництво Президента України

URL: <http://www.kmu.gov.ua> – Урядовий портал (Кабінет Міністрів України)

URL: <http://mvs.gov.ua> – Міністерство внутрішніх справ

URL: <http://www.minjust.gov.ua> – Міністерство юстиції України

URL: <http://www.nbuv.gov.ua> – Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського

URL: <http://www.rada.kiev.ua> – Бібліотека Верховної Ради України

URL: <http://www.scilib.univ.kiev.ua> – бібліотека Київського національного університету ім. Тараса Шевченка

URL: <http://www.ukma.kiev.ua> – наукова бібліотека Національного університету Києво- Могилянська академія